Verbonden met het land (AUS)

“Het is bijna niet voor te stellen dat de Aboriginals hier zo’n 60.000 jaar geleden overheen wandelden”, zegt Floris als we door de Torres Strait aan de Australische noordkust zeilen. De zeestraat is hier nu ruim 20 meter diep, en berucht vanwege sterke stromingen. We ronden Cape York, het noordelijkste punt van het vasteland. Hierbij blijven we dicht bij de kust, zonder last te krijgen van de stroming. Even later gooien we het anker uit bij het dorpje Seisia. In dit gebied wonen nog steeds veel Aboriginals. Hun vermogen om tienduizenden jaren te overleven, maakt het volk een van de oudste, voortdurende culturen ter wereld.

“Het kan niet anders dan dat de Aboriginals altijd al duurzaam leefden, anders waren ze uitgestorven”, redeneert Ivar. Zou er ondanks alle verschrikkingen van de kolonisatie nog wat van hun traditionele levensstijl over zijn? En zo ja, wat kunnen we daarvan leren om zelf duurzamer te leven?

Connected to Country
We stellen onze vragen aan Sara Jones en Jamie Thomas van Wayapa Wuurrk, een organisatie die zich inzet voor het welzijn van de aarde, de geest en het lichaam. Jamie heeft Aboriginal-voorouders en zette het initiatief samen met Sara op. De naam betekent “verbonden met het land” in de Aboriginal-taal van zijn familie. “Wij kunnen niet gezond zijn als Moeder Aarde ziek is”, begint Jamie. “Daarom brengen we mensen weer in contact met de natuur. Ooit leefden alle culturen veel meer in harmonie met de aarde, maar die verhouding is op veel vlakken verstoord. Denk aan de uitbuiting en vervuiling van de aarde als gevolg van hebzucht en materialisme.”

“De Aboriginals wisten de verbinding met het land waarop ze leven langer vast te houden dan westerse culturen – sommigen tot op de dag van vandaag”, vervolgt Jamie. “Ze volgden het ritme van de seizoenen, leefden van wat de natuur ze kon geven en vergaarden weinig spullen door hun nomadische bestaan. Die directe afhankelijkheid van de natuur heeft ook hun cultuur beïnvloed. Zo was goud bijvoorbeeld niet waardevol, terwijl scherpe stenen dat wél waren. Dit vanwege hun functie als gereedschap. Ook wisten de Aboriginals ontzettend veel van planten, dieren en de rest van hun omgeving.”

“Ze namen niet meer dan nodig was”, vult Sara aan. “Ook beschermden ze populaties wilde dieren, bijvoorbeeld met regels en gebruiken die bepaalden dat alleen bepaalde groepen een diersoort mochten eten. De Aboriginals worden niet voor niets ‘*custodians*’, oftewel ‘voogden’ van het land genoemd. Ze overleefden dankzij het ontzag voor waar ze afhankelijk van waren: de natuur.”

Verbinding als therapie
Sara legt uit dat Wayapa Wuurrk mensen weer laat ervaren hoe ze verbonden zijn met de aarde en de cultuur van hun verre voorouders. “Als de aarde vervuild is, worden wij ook ziek. Is de aarde puur en het water schoon, dan voelen wij ons ook beter. ‘*We are nature’*, zeggen wij daarom. Zodra mensen dat beseffen, is de eerste stap gezet. Want verandering in gedrag komt van binnenuit. Mensen vertellen wat ze moeten doen, werkt niet goed. In plaats daarvan delen we onze kennis, net zoals de ouderen in Aboriginal-groepen hun cultuur doorgaven aan volgende generaties. Ook die verbinding, waarbij het welzijn van de aarde wordt bewaakt voor toekomstige bewoners, is verloren gegaan. Die moeten we herstellen.”

“Hoe breng je mensen dan weer in contact met de natuur?” vragen we. Sara neemt de wind als voorbeeld. “Als het waait, hoor je mensen klagen over het weer. Wij leggen ze uit dat de natuur tuiniert door middel van de wind: zo verspreiden zaden zich. Je ziet dan dat er bij luisteraars een lichtje gaat branden, waardoor ze de wind voortaan anders bekijken.” Jamie vult aan: “We zijn geen leraren, maar doorgeefluiken van de kennis van onze voorouders. Het mooie is dat al onze voorouders verbonden waren met de natuur – niet alleen de Aboriginals. Iedereen kan dus teruggrijpen op z’n eigen cultuur.”

Natuur in de kunst
Na het gesprek met Sara en Jamie willen we de verbinding tussen mens en land – die bij de Aboriginals nog sterk aanwezig is – van dichtbij zien. We laten Luci daarom achter in Darwin en gaan op ontdekkingsreis in het Noordelijk Territorium. Dit gebied is 32 keer zo groot als Nederland, maar heeft slechts 250 duizend inwoners. In het nationale park Kakadu stuiten we al snel op sporen van de Aboriginals, die hier vele rotsschilderingen achterlieten. Sommige zijn wel duizenden jaren oud.

Uit eerbied schilderden de Aboriginals vissen en prooidieren, omdat die hen van eten voorzagen. Ook hoopten ze zo in de toekomst weer succesvol te zijn tijdens de jacht. We kunnen uit de afbeeldingen opmaken dat ze aten wat er per locatie en seizoen beschikbaar was. Daarvoor was kennis van de omgeving, natuurlijke

cycli en weerpatronen essentieel. Hun kunst toont aan hoezeer de eerste bewoners van Australië verbonden waren met de natuur: de sterke band wordt erin weerspiegeld.

In harmonie met de natuur
Een paar dagen later krijgen we de kans om het land van een Aboriginal-vrouw te verkennen. Patsy laat ons zien hoe ze in een droge rivierbedding ingegraven zoetwatermosselen vindt en de juiste bladeren van een palm kiest om er touw van te maken. Van de ene boom gebruikt ze stukken bast om de huid te verkoelen, van een andere om stukken vlees in te garen. We plukken eenden en een gans, leggen die op groene bladeren in het vuur en bedekken de boel met boombast waardoor een soort natuurlijke stoomoven ontstaat. Zo heeft bijna elke plant een functie.

Intussen vertelt Patsy over '*the right way*': dingen doen zoals zij het van haar voorouders heeft geleerd, met eerbied voor de natuur. Denk aan biodiversiteit bewaren door je aan te passen aan de omstandigheden in de omgeving. En leren waar en wanneer je water en voedsel kunt vinden. Ook dat is typisch voor haar cultuur: al verhalend tradities en ongeschreven regels doorgeven, geboren uit een verantwoordelijkheid voor land en natuur, en uit de noodzaak om te voorzien in de levensbehoeften van families en volgende generaties. Dankzij Patsy krijgen we een indruk hoe het er duizenden jaren lang aan toeging.

Vuur tegen vuur
In Kakadu en op het land van Patsy vallen ons zwarte stukken land op. "Daar hebben we recent een stuk in brand gestoken", zegt Patsy droogjes. De Aboriginals zetten vuur strategisch in om het land te beheren. Door kleine stukjes te verbranden, voorkomen ze dat ongecontroleerd vuur grote schade aanricht – bijvoorbeeld bij een blikseminslag. Het vuur houden ze klein, zodat de boomkruinen niet verbranden, vuurgevoelige planten beschermd blijven en begroeiing wordt gestimuleerd die na brand goed gedijt. Planten en dieren herstellen zich snel na zo'n gecontroleerd vuur. Op het jonge gras komen kangoeroes af, die dan weer eten zijn voor de Aboriginals.

Erkenning van de verbondenheid
Proactief stukken land afbranden is een vak apart dat veel kennis van de omgeving, de seizoenen en het weer vereist. Tijdens de gigantische bosbranden in 2019 en 2020 verbrandde er in heel Australië totaal zo'n 240 duizend vierkante kilometer, oftewel vijf keer Nederland. Sindsdien erkent de Australische overheid dat *traditional burning* een oplossing kan zijn om grootschalige natuurrampen in de toekomst te vermijden. Een comité dat de branden onderzocht, beveelt dan ook aan dat de regering met de Aboriginals in gesprek gaat om van hen te leren.

Ook bij het onlangs verschenen *State of the Environment*-rapport zijn voor het eerst Aboriginals betrokken. Het ministerie van Milieu en Landbouw erkent hierin dat de kennis van de inheemsen en hun verbondenheid met het land van levensbelang zijn voor een duurzamer Australië.

Lessen voor ons
Met onze hoofden vol van wat we allemaal hebben gezien, zeilen we verder. “Wie bedenkt dat de zeespiegel ooit zo laag was dat er mensen naar het Australische continent konden lopen, ziet in hoe gevoelig het aardse klimaatsysteem is. Als een minimale verandering in de zonne-intensiteit zulke grote uitschieters in de zeespiegel kan veroorzaken, dan kunnen we onze borst natmaken voor de gevolgen van de gigantische hoeveelheden CO_2 die we nu de biosfeer in pompen”, overpeinst Ivar. “Terwijl de Aboriginals tienduizenden jaren in relatieve harmonie met de natuur (over)leefden, is onze westerse plundercultuur hard op weg de hele biosfeer in een paar honderd jaar naar de ratsmodee te helpen”, voegt hij toe.

“We hoeven niet allemaal te leven als de oorspronkelijke Aboriginals”, vindt Floris. “Maar als je beseft dat we allemaal onderdeel zijn van de natuur, onze voorouders er een hechte band mee hadden en we afhankelijk zijn van een gezonde aarde, heb je een belangrijke stap genomen. Verantwoordelijkheid nemen en het als doel zien om onze planeet in goede staat aan komende generaties door te geven, is dan de logische volgende stap. Die kan iedereen op z’n eigen manier invullen. “

Volg jij ook het voorbeeld van de Aboriginals en je voorouders?